
Српска теологија данас (СТД)
књ. 3: Српска теологија данас 2011: Зборник радова трећег годишњег симпозиона
Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2012

ISSN 2217-2491

University of Belgrade
Faculty of Orthodox Theology
INSTITUTE FOR THEOLOGICAL RESEARCH

Serbian Theology Today

Founding Editor
Bogoljub Šijaković

Volume 3

Serbian Theology Today 2011
Proceedings of the Third Annual Symposium
held at the Faculty of Orthodox Theology, 27-28 May 2011

edited by
Bogoljub Šijaković

Belgrade 2012

Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
ИНСТИТУТ ЗА ТЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА

Српска теологија данас (СТД)

оснивач и уредник
Богољуб Шијаковић

књига 3

Српска теологија данас 2011

Зборник радова трећег годишњег симпозиона
одржаног на Православном богословском факултету 27–28. маја 2011.

приредио
Богољуб Шијаковић

Београд 2012

Српска теологија данас (СТД)

књига 3

оснивач и уредник
Богољуб Шијаковић

Српска теологија данас 2011
зборник радова трећег годишњег симпосиона
одржаног на Православном богословском факултету
у Београду 27–28. маја 2011.

Организацију симпосиона и издавање зборника
помогло је Министарство вера и дијаспоре Републике Србије

издавач
Институт за теолошка истраживања,
Православни богословски факултет Универзитета у Београду
Београд 2012.

за издавача
Богољуб Шијаковић

штампа
Службени гласник, Београд

тираж
500

CIP — Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.2

СРПСКА теологија данас ... : зборник радова ... годишњег
симпосиона одржаног на Православном богословском
факултету ... / уредник Богољуб Шијаковић = Serbian
Theology Today ... : proceedings of the ... annual symposium
held at the Faculty of Orthodox Theology ... / editor Богољуб
Шијаковић. — 2009, књ. 1- . — Београд : Институт за
теолошка истраживања ПБФ, 2010-. — 24 cm

Годишње. — Књига 3 (2011) садржи: Зборник радова трећег
годишњег симпосиона

ISSN 2217-2491 = Српска теологија данас
COBISS.SR-ID 175549196

Садржај

Уводно слово	7
--------------------	---

Библистика

Предраг Драгутиновић: Intentio auctoris. Смисао који аутор даје библијском тексту: првобитни и/или један?	11
Милан Радовановић: Библијски контекст као текстуални конструкт	19
Горан Младеновић: Синајски Завет, монотеизам и месијанизам — основни појмови у поруци спасења старозаветних пророка	25
Небојша Тумара: Религија старозаветних патријараха — могућности и границе реконструкције?	37
Мирко Петровић: „Ако је ко у Христу, нова је твар“ (2Кор 5, 17)	50

Патрологија и агиологија

Марјан Алексић: Нека тријадолошка и пневматолошка размишљања светог Августина у спису De Fide et Symbolo	65
Славко Папић: Августиново схватање проблема зла	73
Ненад Идризовић: Ранохришћанска библиотечка делатност од Кесарије Палестинске до Хипона	88
Зоран Ђуровић: Ђаконисе у канону XV халкидонског сабора	100
Драгиша Јеркић: Постпатристички период као реалан изазов за православну теологију у XXI вијеку (Питање потребе за новим теолошким језиком)	112

Савремена истраживања и хришћанског аскетизма

Петар Јевремовић: Аскетизам и језик	125
Гордана Вулевић: Метафора и перформатив у делу Макарија Великог	135
Ања Ивановић: Појам здравог нарцизма код Хајнца Кохута и умног седељубља код св. Максима Исповедника	143
Дарја Живковић: Исаак Сиријан и Џон Китс	150
Бојана Радовановић: Позноантички чудотворац Аполоније из Тијане и ранохришћанска представа о Светитељу	154
Павле Рак: Финансије и аскеза јуче и данас (спор „стицатеља“ и „нестицатеља“ у Русији — из данашње перспективе растућег сиромаштва)	161
Драгица Тадић Папаниколау: Савремено поимање мученика и мучеништва	179
Дејан Мачковић: Проблем поста у савремено доба	188

Систематско богословље и догматика

Максим Васиљевић: Догмати и живот Цркве између трансценденности и контекстуалности	201
Раде Кисић: Расправа кардинала Рацингера и Каспера о односу локалне и универзалне Цркве	223
Ратко Хрваћанин: Догматске теме у студијама Божидара Мијача	236
Александар М. Прашчевић: Секуларизација и десекуларизација у историјским и савременим околностима (из хришћанско-православне перспективе)	247
Златко Матић: Societas perfecta и прва модернистичка криза римокатоличке Цркве	251
Никола Маројевић: Егоизам и Инквизитор: Два огледа о Достојевском	258
Владимир Крстић: Да ли је Адам био мајмун? Еволуционизам, Креационизам, Позитивизам — сукоб или не	280
Љубиша Костић: Есхатологија Vs. Апокалиптицизам	296
Предраг Петровић: Богослужбено-символични начин постојања Цркве	340

Литургија

Марија Д. Миладиновић: Празник Успења Пресвете Богородице	349
Горан Илић — Бенке : Еклисиологија празника педесетнице	363
Александар Обрадовић: Оригенова еклисиологија	372

Никола Ковачевић: Анамнисиc и молитвено слављење Мученика у раном Хришћанству ..	383
Тихон (Ракићевић): Традиционални темплон (олтарска преграда) унутар праволинијског концепта (од „Почетка“ [Пост 1, 1] ка „Доласку“ Христа — Месије [Отк 22, 20]).....	391
Слободан Јокић: Светотајински живот Православне Цркве у Црној Гори за вријеме Митрополита Илариона Рогановића (1860–1882)	407
Миле Суботић: Савремени северноамерички литургијчари: Аидан Каванагх (1929–2006)...	413

Хришћанска уметност

Давид Перовић: У дијалогу са кинематографском христологијом.....	419
Ирина Радосављевић: Естетика ћутања	442
Aleksandra Šarovalova: The ‘Balkan trend’ in the monumental painting of Novgorod the Great: questions of attribution	448
Леонела Фундић: Нерукотворени образ у догматском и литургијском контексту	460
Драган Ашковић: Прилог пручавању символике хришћанског осмогласника	468
Ана Фотић: Осврт на богослужбене сасуде за држање течности у раној хришћанској пракси	476

Историја цркве

Илија Марчетић: Свети Јован Касијан као богослов Богооваплоћења.....	489
Борис Милинковић: Свети цар Јустинијан и његов однос према Цркви.....	505
Војин Калинић: Политичка делатност Никодима Милаша у Далмацији	521
Слободан Јаковљевић: Св. епископ Платон Јовановић и конкордатска криза 1937. године (Борба писаном речју)	542
Владислав Пузовић: Устројство Цркве у православном расејању у светлости полемике између Александра Шмемана и представника Руске заграничне Цркве	549
Milutin Janjić: Why did Tatiana Goricheva Return to and Believe in God: An Example of Religious Conversion Among Soviet Intelligentsia in the 60s and 70s.....	567
Борис Стојковски: О првој мађарској Библији	589
Борислав Петрић: Крсташки ратови као парадигма верског фундаментализма средњег века ..	598

Хришћанска педагогија и Канонско право

Драган Г. Каран: Инфантилност у животу Цркве.....	607
Верољуб Сандо: Васпитање у интернату	617
Растко Јовић: Хришћански преврат	623
Зоран Деврња: Покушај савременог ишчитавања богословске мисли Светог Саве	641
Бориша Б. Шањић: Канонски приступ начину крштавања код јеретика	649

Теологија и филологија

Снежана Вучковић: О језику хришћанске културе — Библија као велика објава речи	659
Ивана Чанчар: Лексичко-синтаксичка средства за обележавање делова дана у Маријином јеванђељу	664
Вирђинија Поповић / Ивана Јањић: Макаријев Службеник — ћирилична богослужбена књига из XVI века	684
Милосав Ж. Чаркић: Рима у старој српској црквеној поезији.....	689
Мирјана Бошков: Прилог проучавању српске рецепције култа кијевског кнеза Владимира Свјатославича	699
Ксенија Кончаревић / Милан Радовановић: О једном могућем приступу лексикографији теолошких речника (Организациони принципи и конструкцијска решења)	718
Ружица Бајић: Неки проблеми лексикографске обраде појединих лексема из области православне духовности у савременом српском језику.....	729
Нагаша Вуловић / Марија Ђинђић: О лексици из сфере православне духовности у савременом турском језику.....	734
Драгана Новаков: Несловенска имена у Поменику манастира Крушедола (XVI/XVII век) ...	739
Ана Лупуловић: Ухваћени у „велику мрежу“ — „Злочин“ и „казна“ Тесе од Д’Урбервиллових ..	743
Ивана Кнежевић: Специфичности ортографије теолошких научних радова	752

Уводно слово

На седници Наставно-научног већа Православног богословског факултета (ПБФ) у Београду од 8. октобра 2008. прихваћен је предлог да се формира Институт за теолошка истраживања (ИТИ) као интерна научно-истраживачка јединица ПБФ. У образложењу предлога између осталог је истакнуто да ИТИ има за циљ да организовано, систематично и дугорочно развија научно-истраживачку делатност у свим областима и дисциплинама теологије и у сродним и граничним областима свих научних и уметничких знања и вештина. ИТИ би у разним својим секцијама (Библистика, Патристика, Систематска теологија, Практична теологија, Историја Цркве, Философија, Филологија, Црква и друштво, Теологија и наука, Теологија и уметност) обухватио научно-истраживачка поља свих катедри ПБФ, а истовремено би имао мултидисциплинарни и интердисциплинарни карактер. Изражена је жеља да сарадници ИТИ буду пре свега универзитетски наставници, а да је од посебног интереса ангажовање младих научника који настављају постдипломске и докторске студије.

Једна од важних иницијативних активности ИТИ била је успостављање редовног годишњег научног скупа теолога и стручњака из сродних и додирних дисциплина, наиме једног конгресног форума у ком би се по дисциплинарно устројеним секцијама излагали радови са најразличитијом тематиком, у ком би се дискутовало унутар једне и међу различитим дисциплинама, који би служио за међусобно упознавање и колегијалне контакте. *Први* такав скуп, под општим дескриптивним називом „Српска теологија данас“, одржан је 29. и 30. маја 2009. у Београду на ПБФ.

Други скуп „Српска теологија данас“ одржан је 28. и 29. маја 2010. у Београду на ПБФ. У склопу скупа одржан је и редовни осми симпозион посвећен научном пројекту „Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати“, саопштења са којег су објављена 2010. у осмој књизи истоимене периодичне публикације. Током скупа одржано је више промоција издања Института за теолошка истраживања и Православног богословског факултета.

Трећи скуп „Српска теологија данас“ одржан је 27. и 28. маја 2011. у Београду на ПБФ. У оквиру скупа одржан је и редовни десети симпозион посвећен научном пројекту „Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати“, саопштења са којег су објављена 2011. у десетој књизи истоимене периодичне публикације.

Свим учесницима скупова „Српска теологија данас“ 2009, 2010, 2011 захваљујемо се и овом приликом на научним приносима и увидима којима обогаћују нашу богословску мисао. Трећи зборник радова који објављујемо, а који нажалост не доноси сва излагања нити плодну дискусију, као ни изванредну атмосферу која је (о)владала скупом, упућујемо колегијалној заједници очекујући критичке оцене и стручне сугестије за даљи рад.

БШ

Библистика

Предраг Драгутиновић

Intentio auctoris. Смисао који аутор даје библијском тексту:
првобитни и/или један?

Милан Радовановић

Библијски контекст као текстуални конструкт

Горан Младеновић

Синајски Завет, монотеизам и месијанизам — основни појмови
у поруци спасења старозаветних пророка

Небојша Тумара

Религија старозаветних патријараха — могућности и границе реконструкције?

Мирко Петровић

„Ако је ко у Христу, нова је твар“ (2Кор 5, 17)

